

MISSATGE DEL SANT PARE FRANCESC
PER A LA JORNADA MUNDIAL DEL MIGRANT I DEL REFUGIAT 2019
[29 de setembre de 2019]

“No es tracta només de migrants”

Estimats germans i germanes:

La fe ens assegura que el Regne de Déu és ja misteriosament present en la nostra terra (cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. *Gaudium et spes*, 39); però hem de constatar amb dolor que també avui troba obstacles i forces contràries. Conflictes violents i veritables guerres no cessen de lacerar la humanitat; injustícies i discriminacions se succeeixen; és difícil superar els desequilibris econòmics i socials, tant a nivell local com global. I són els pobres i els desfavorits els qui més pateixen les conseqüències d'aquesta situació.

Les societats econòmicament més avançades desenvolupen en el seu si la tendència a un marcat individualisme que, combinat amb la mentalitat utilitarista i multiplicat per la xarxa mediàtica, produeix la “globalització de la indiferència”. En aquest escenari, les persones migrants, refugiades, desplaçades i les víctimes del tràfic de persones, s'han convertit en emblema de l'exclusió perquè, a més de suportar dificultats per la seva mateixa condició, amb freqüència són objecte de judicis negatius, ja que se les considera responsables dels mals socials. L'actitud vers elles constitueix un senyal d'alarma, que ens adverteix de la decadència moral a la que ens enfrontem si continuem donant espai a la cultura del descart. De fet, per aquest camí, cada subjecte que no respon als cànons del benestar físic, psíquic i social, corre el risc de ser marginat i exclòs.

Per aquesta raó, la presència dels migrants i dels refugiats, com en general de les persones vulnerables, representa avui dia una invitació a recuperar algunes dimensions essencials de la nostra existència cristiana i de la nostra humanitat, que corren el risc d'adormir-se amb un estil de vida ple de comoditats. Raó per la qual, «no es tracta només de migrants» vol dir que en mostrar interès per ells, ens interessem també per nosaltres, per tots; que tenint cura d'ells, tots creixem; que escoltant-los, també donem veu a aquesta part de nosaltres que potser mantenim amagada perquè avui no està ben vista.

«Coratge! Soc jo. No tingueu por» (Mt 14,27). *No es tracta només de migrants, també es tracta de les nostres pors*. Les maldats i les lletjors del nostre temps fan créixer «la nostra por als “altres”, als desconeguts, als marginats, als forasters [...]». I això es nota particularment avui dia, davant de l'arribada de migrants i refugiats que truquen a la nostra porta a la recerca de protecció, seguretat i un futur millor. És veritat, la por és legítima, també perquè falta preparació per aquesta trobada» (*Homilia*, Sacrofano, 15 febrer 2019). El problema no és el fet de tenir dubtes i sentir por. El problema és quan aquests dubtes i aquestes pors condicionen la nostra forma de pensar i d'actuar fins al punt de convertir-nos en éssers intolerants, tancats i potser, sense adonar-nos-en, fins i tot racistes. La por ens priva així del desig i de la capacitat de trobada amb l'altre, amb aquell que és diferent; ens priva d'una oportunitat de trobada amb el Senyor

(cf. *Homilia en la Concelebració Eucarística de la Jornada Mundial de l'Emigrant i del Refugiat*, 14 gener 2018).

«Perquè, si estimeu els qui us estimen, qui us ha d'agrair? No fan el mateix els publicans?» (Mt 5,46). *No es tracta només de migrants: es tracta de la caritat.* A través de les obres de caritat mostrem la nostra fe (cf. Jm 2,18). I la caritat més gran és la que s'exerceix amb els que no poden correspondre i potser ni tan sols donar gràcies. «El que està en joc és el rostre que volem donar-nos com a societat i el valor de cada vida [...]. El progrés dels nostres pobles [...] depèn sobretot de la capacitat de deixar-se commoure per qui truca a la porta i amb la seva mirada estigmatitza i deposa a tots els falsos ídols que hipotequen i esclavitzen la vida; ídols que prometen una aparent i fugaç felicitat, construïda al marge de la realitat i del sofriment dels altres» (Discurs a la Càritas Diocesana de Rabat, 30 març 2019).

«Però un samarità que anava de viatge va arribar prop d'ell, el veié i se'n compadí» (Lc 10,33). *No es tracta només de migrants: es tracta de la nostra humanitat.* El que mou aquest samarità, un estranger per als jueus, a aturar-se, és la compassió, un sentiment que no es pot explicar únicament a nivell racional. La compassió toca la fibra més sensible de la nostra humanitat, provocant un urgent impuls a “estar a prop” dels qui veiem en situació de dificultat. Com Jesús mateix ens ensenya (cf. Mt 9,35-36; 14,13-14; 15,32-37), sentir compassió significa reconèixer el patiment de l'altre i passar immediatament a l'acció per alleujar, guarir i salvar. Sentir compassió significa donar espai a la tendresa que sovint la societat actual ens demana reprimir. «Obrir-se als altres no empobreix, sinó que més aviat enriqueix, perquè ajuda a ser més humà: a reconèixer-se part activa d'un tot més gran i a interpretar la vida com un regal per als altres, a veure com a objectiu, no els propis interessos, sinó el bé de la humanitat» (Discurs a la Mesquita “Heydar Aliyev” de Bakú, Azerbaiyán, 2 octubre 2016).

«Mireu de no menysprear cap d'aquests petits, perquè us asseguro que en el cel els seus àngels veuen constantment cara a cara el meu Pare celestial» (Mt 18,10). *No es tracta només de migrants: es tracta de no excloure ningú.* El món actual és cada dia més elitista i cruel amb els exclosos. Els països en vies de desenvolupament continuen esgotant els seus millors recursos naturals i humans en benefici d'uns pocs mercats privilegiats. Les guerres afecten només algunes regions del món; però la fabricació d'armes i la seva venda es duu a terme en altres regions, que després no volen fer-se càrrec dels refugiats que aquests conflictes generen. Els qui pateixen les conseqüències són sempre els petits, els pobres, els més vulnerables, a qui se'ls impedeix seure a taula i se'ls deixa només les “engrunes” del banquet (cf. Lc 16,19-21). L'Església «que surt [...] sap prendre la iniciativa sense por, sortir a l'encontre, buscar els llunyans i arribar als encreuaments dels camins per invitar els exclosos» (Exhort. ap. *Evangelii gaudium*, 24). El desenvolupament exclusivista fa que els rics siguin més rics i els pobres més pobres. L'autèntic desenvolupament és aquell que pretén incloure tots els homes i dones del món, promovent el seu creixement integral, i preocupant-se també per les generacions futures.

«Qui vulgui ser important enmig vostre, que es faci el vostre servidor; i qui vulgui ser el primer, que es faci l'esclau de tots» (Mc 10,43-44). *No es tracta només de migrants: es tracta de posar els últims en primer lloc.* Jesucrist ens demana que no cedim a la lògica del món, que justifica el fet d'abusar dels altres per aconseguir el nostre benefici personal o el del nostre grup: primer jo i després els altres! En canvi, el veritable lema

del cristià és “primer els últims!”. «Un esperit individualista és terreny fèrtil perquè maduri el sentit d'indiferència cap al proïsme, que porta a tractar-lo com a pur objecte de compravenda, que indueix a desinteressar-se de la humanitat dels altres i acaba per fer que les persones siguin pusil·lànimes i cíniques. Per ventura no són aquestes les actituds que freqüentment assumim davant dels pobres, els marginats o els últims de la societat? I quants últims hi ha a les nostres societats! Entre aquests, penso sobretot en els emigrants, amb la càrrega de dificultats i sofriments que han de suportar cada dia en la recerca, a vegades desesperada, d'un lloc on poder viure en pau i amb dignitat» (Discurs davant el Cos Diplomàtic, 11 gener 2016). En la lògica de l'Evangelí, els últims són els primers, i nosaltres hem de posar-nos al seu servei.

«Jo he vingut perquè tinguin vida i en tinguin a desdir» (Jn 10,10). *No es tracta només de migrants: es tracta de la persona en la seva totalitat, de totes les persones.* En aquesta afirmació de Jesús trobem el cor de la seva missió: fer que tots rebin el do de la vida en plenitud, segons la voluntat del Pare. A cada activitat política, a cada programa, a cada acció pastoral, hem de posar sempre en el centre la persona, en les seves múltiples dimensions, inclosa l'espiritual. I això s'aplica a totes les persones, a qui hem de reconèixer la igualtat fonamental. Per tant, «el desenvolupament no es redueix al simple creixement econòmic. Per ser autèntic, ha de ser integral, és a dir, promoure tots els homes i tot l'home» (S. Pau VI, Carta enc. *Populorum progressio*, 14).

«Ara, doncs, ja no sou estrangers o forasters, sinó ciutadans del poble sant i membres de la família de Déu» (Ef 2,19). *No es tracta només de migrants: es tracta de construir la ciutat de Déu i de l'home.* En la nostra època, també anomenada l'era de les migracions, són moltes les persones innocents víctimes del “gran engany” del desenvolupament tecnològic i consumista sense límits (cf. Carta enc. *Laudato si'*, 34). I així, emprenen un viatge cap a un “paradís” que inexorablement traïx les seves expectatives. La seva presència, a vegades incòmoda, contribueix a dissipar els mites d'un progrés reservat a uns pocs, però construït sobre l'explotació de molts. «Es tracta, doncs, que nosaltres siguem els primers a veure'l i així puguem ajudar els altres a veure en l'emigrant i en el refugiat no sols un problema que ha de ser afrontat, sinó un germà i una germana que han de ser acollits, respectats i estimats, una ocasió que la Providència ens ofereix per a contribuir a la construcció d'una societat més justa, una democràcia més plena, un país més solidari, un món més fraternal i una comunitat cristiana més oberta, d'acord amb l'Evangelí» (Missatge per a la Jornada Mundial de l'Emigrant i del Refugiat 2014).

Estimats germans i germanes: la resposta al desafiament plantejat per les migracions contemporànies es pot resumir en quatre verbs: *acollir*, *protegir*, *promoure* i *integrar*. Però aquests verbs no s'apliquen només als migrants i als refugiats. Expressen la missió de l'Església en relació a tots els habitants de les perifèries existencials, que han de ser acollits, protegits, promoguts i integrats. Si posem en pràctica aquests verbs, contribuïm a edificar la ciutat de Déu i de l'home, promovem el desenvolupament humà integral de totes les persones i també ajudem la comunitat mundial a acostar-se als objectius de desenvolupament sostenible que ha establert i que, del contrari, seran difícils d'assolir.

Per tant, no només està en joc la causa dels migrants, no es tracta només d'ells, sinó de tots nosaltres, del present i del futur de la família humana. Els migrants, i especialment aquells més vulnerables, ens ajuden a llegir els “signes dels temps”. A través d'ells, el Senyor ens crida a una conversió, a alliberar-nos dels exclusivismes, de la indiferència i de la cultura del descart. A través d'ells, el Senyor ens convida a reapropiar-nos de la

nostra vida cristiana en la seva totalitat i a contribuir, cadascú segons la seva pròpia vocació, a la construcció d'un món que respongui cada vegada més al pla de Déu.

Aquest és el desig que acompanyo amb la meva pregària, invocant, per intercessió de la Verge Maria, la Mare de Déu del Camí, abundants benediccions sobre tots els emigrants i els refugiats del món, i sobre els qui es fan els seus companys de viatge.

Vaticà, 27 de maig de 2019

Francesc